KIBRIS Şiir ve Sanat ATÖLYESİ
YIL 1 SAYI 19
1 Nisan 2021
15 GÜNLÜK EDEBİYAT & SANAT BÜLTENİ
Editör
Mehmet EKİCİ

NEREDE GEMİN, EY NUH?

Kaç hilal kondu çatılarımıza? Farkında mısınız?
Mevsimler değişiyor, kuşlar göçüyor, saçlarımız uzuyor…
İçimize büyüyoruz hep beraber
Kimimiz kelimelerle büyüyor, kimimiz susarak!
Kimimiz yiyip içtikleriyle büyüyor, kimimiz lokmalarını sayarak!
Okuyarak büyüyen var, bir de her şeyi bildiğini sanarak…
"Sorgulayanlar en hızlı büyüyenlermiş" diye bir haber
Bırakıyor kadim ulaklar kapılarımıza.
Sorguluyoruz, geçmişi, sevgiyi, adaleti, inancı, çalışmayı
Bunların yokluğunu ya da varmış gibi oluşlarını…
Bir yanımız eski kavimler gibi ilkel
Bir yanımız insanüstü, ermiş, mükemmel…
Sorguluyoruz, aynı koltuktan bakarken dışarı
Acemileşiyoruz kentlerin kalabalığına
Ustalaşıyoruz ruhumuzdaki yalnızlığa…
Binlerce yıl doldurmuş içini evrenin
Gerçeklik, zaman, rüya, aynılık
Birikiyor, karışıyor, kabarıyor, taşıyor
Bu defa dünya, bambaşka bir tufana gebe
Ve biz bilmiyoruz!
Ey Nuh, nerede gemin?
Hangi mazlumun yüreğinde…

Ayşe İSMETOĞLU

ESKİ ÇINARLAR

Bir bir batmakta, eski çınarların güneşleri
En dar vakitte, en uzağa düşürürken gölgeleri

İyi ki varsın,
İyi ki başımızdasın dersin, bakarken
İnsanın içini ısıtan, güneşli günlerden kalma yüzlerine,
Şükürler edersin tebessüm ederek Rabbine,
Bilirsin ki; o eski çınarların mücevherden kıymetlidir yüzü,
taç olur, başımızda durur.

Nagehan bir vakit olur.
Hiç ölmeyecek gibi, karşında durur.
O bakışıyla, o duruşuyla, heybeti ile dağ gibi
Anlamazsın birden ne oldu, saklarsın gözlerini
Bilirsin ki; o eski çınarlar kapalı gözler ardında bulunur.

Taklit eder, yerine koymaya çalışırsın kendini
Gülemezsin, söyleyemezsin sözü,
Sevemezsin mesela onun gibi
O anda kulakta yankılanır
O eski taş plak zamanlarından kalma sesleri
Bilirsin ki; o eski çınarlar, güçlü rüzgarlardan sorulur.

Dalı, budağı uzundur,
Uzanır buradan Fizan'a
Kimine gardaş olmuştur,
Kimine ana, kimine baba
Gaye hayırlı olmak,
Ağzı dualı olmak değil mi insanlığa
Bilirsin ki; o eski çınarlar, tüm sığınanlara gölge olmuştur.

Her şey eskidir belki
Siyah beyaz film gibi
Gösterişten bir haber
Sesleri titrer elleri gibi
Gözleri donar, buz olur sanki
Çekilirken hayat damarlarından
Bilirsin ki; o eski çınarların kabuğunda o gelgitlerin izi durur.
Kaç zaman eskitmiştir yüzünde kim bilir.
Eski bir haritadan çıka gelmiş, gizli bir hazinedir ve
her şeyi bilir.
Dara düşmeye gör, zemheri de, el verir, yol gösterir,
yüreklendirir.
Bilirsin ki; o eski çınarlarda, yaşamın ve sonsuzluğun sırrı
bulunur.

Mustafa PARLAK

Sone 8

Kimsin sen sahi kimsin, neden çiçektir adın
Hangi gölde yıkandın sen böyle bengisuyla
Hangi dağlardır yurdun, hangi il, hangi yayla
Kalpten kalbe söz verip neden sözün tutmadın

Türk yurdunda nicedir yükselmede feryadın
Kayıp giderken vatan bir gaflet uykusuyla
O sen miydin sırtında ıslanan yavrusuyla
İstiklâl yolu üzre mermi taşıyan kadın

Fısıltın hangi dinin sonsuzluk ayetleri
Tenimde çengellerdir soru işaretleri
Cevaplar Hüma olmuş uçar Çinimaçin'de

Töre, dikeni gülün; dokunsam dökülür kan
Her kirpiğin bir ünlem tereddüdü içinde
Her ünlem bir kılıçtır ruhumu paralayan

Hüseyin Avni CENGİZ

ADALET

Ahlakın, faziletin, ferasetin tamamı;
Hakkaniyet yurdunun ihtimamlı makamı;
Ezel, ebed, ahiret, tüm çağların zamanı;
Bir milletin mülkünün temelidir Adalet.

Ey Hakimler, Savcılar, kilit yerde olanlar;
Devletin bir yerinde yetki, makam bulanlar;
Toplumun vicdanında ön saflarda duranlar;
Yaradanın en hassas emelidir Adalet.

Adil devlet başkanı nurlu, mesut, en önde;
Zalim olanlar ise, Gayya'nın tam dibinde;
Bunlar Allah vaadi, şüphe yok bir yerinde;
Din gününde olacak tecellidir Adalet.

İlahi Adalette olmaz zaman aşımı;
Faydası olmayacak, vursan taşa başını;
Kaybetmişsen nefisle, kibirle savaşını;
Yaptığın zulümlerin ecelidir Adalet.

Verirse mahkemeler hakka uymayan karar;
O yerlerde anarşi, toplumsal isyan çıkar;
Oluk oluk kan akar, saygı biter, tuz kokar;
Huzurun ve sükunun bedelidir Adalet.

Kainatın ruhudur, Hakkın kesin buyruğu;
Kimsenin gözetilmez dini, dili uyruğu;
Dinini yıkmayanın hoş nağmedir duyduğu;
Cennette olan meşkin bam telidir Adalet.

Osman Bölükbaşı Dara

Gurbet Elde

Gurbet elde bir hal geldi başıma,
Ağlama gözlerim Mevlâ kerimdir.
Derman arar iken derde düş oldum,
Ağlama gözlerim Mevlâ kerimdir.

Hüma kuşu suya düştü ölmedi,
Dünya Sultan Süleyman'a kalmadı.
Dedim yâre gidem nasip olmadı,
Ağlama gözlerim Mevlâ kerimdir.

Kağıda yazarlar ufak yazılar,
Anasız olur mu körpe kuzular.
Yürek yaralıdır, ciger sızılar,
Ağlama gözlerim Mevlâ kerimdir.

Pir Sultan Abdal'im böyle buyurdu,
Ayrılık donları biçti giydirdi.
Ben ayrılmaz idim felek ayırdı
Ağlama gözlerim Mevlâ kerimdir.

Pir Sultan Abdal

İLK CEMRE DÜŞTÜ

İlk cemre gönlüme düştü,
Şöyle bir salladı beni.
Ecelim önüme düştü,
Öyle bir yokladı beni.

Ömrümün baharı gitti,
Yazı, kışı, geçti, bitti,
Bilsen bana neler etti,
Güzelce solladı beni.

Gözümün ışığı söndü,
Güzel olan bahtım döndü,
Bütün yük sırtıma bindi.
Ne güzel hakladı beni.

Yozcu, kalbini temiz tut,
Tüm kötülükleri unut,
Varsa yarından bir umut,
Mis gibi pakladı beni.

Hakan YOZCU

AŞKA MÜEBBET

Hani dokunduğun ten
Kuzguncukta bekleyen çocuk
Hava yine çok soğuk
Son bir defa gülümse
Gözyaşını tut
Yağmurda ağla
Bağlı kalsın
Potinlerinin bağı
Yalın ayak hiç koşma..
Dokuzuncu senfoni
"Neşeye Şarkı "
Doyumsuz armoninin
Sessiz çığlığı
Sana karışığım bugün
Dün senliğimin karşıtı
Benliğimin beni inkarı
Aşka müebbet
Aklımı kaçırıyorum şimdi
Her halim vahim
Sevgisiz yaşamak için mi
Ben seni çok sevdim ….

Alper ÖZSAKINÇ

yusuf

söyle yusuf
sen misin kuyudaki
yoksa ben miyim

sen misin sürülen
köle pazarlarına
söyle ben miyim

yusuuuuf!

Turan BORANOĞLU

Korkularım

1.
Aşkım, vuslatının müjdecisiyken,
Sadâkat içinde sabretti kalbim;
"Ağladı, gülmek için.
Güldü, ağlamak için."
Çok korktum!

2.
Vuslatım, hasretinin habercisiyken,
Seslerin içinde boğuldu kalbim;
"Konuştu, susmak için.
Sustu, konuşmak için."
Çok korktum!

3.
Hasretim, özleminin müjdecisiyken,
Ateşler içinde köz oldu kalbim;
"Yandı, tutuşmak için.
Tutuştu, yanmak için."
Çok korktum!

4.
Özlemim, hicrânının habercisiyken,
Hayalin içinde kayboldu kalbim;
"Aradı, bulmak için.
Buldu, aramak için."
Çok korktum!

5.
Hicrânım, firkatinin müjdecisiyken,
Hayatın içinde yoruldu kalbim;
"Çalıştı, durmak için.
Durdu, çalışmak için."
Çok korktum!

6.
Firkatim, gurbetinin habercisiyken,
Hakikat içinde ergiyen kalbim;
"Sevdi, unutmak için.
Unuttu, sevmek için."
Çok korktum!

7.
Gurbetim, aşkının müjdecisiyken,
Sevginin içinde yok olan kalbim;
"Yaşadı, ölmek için.
Öldü, yaşmak için."
Çok korktum!

Mehmet EKİCİ

Güneş Delisi

Akan suyu severim ben
Işıldayan karı severim
Bir yeşil yaprak
Bir telli böcek
Yeşeren tohum
Güneşte görsem
Sevinç doldurur içime
Bir günü
Güzel bir günü
Güneşli bir günü
Hiçbir şeye değişmem

Necati CUMALI

Bitti hayal kırıklıklarım;
Aslında bir şehre alışmak ona ait şeylere de alışmakmış, anladım. [m.e]

© Bu bültenin telif hakkı yoktur. Para ile satılmaz. Dijital ve basılı olarak çoğaltılabilir ve yayımlanabilir.

ÂRAF

I
Geliyor üstümüze bir yakup titremesi
değişimin belirtisi şapkanın ironisi
Kutlu öğleüstü ve akşam üstü
özellikle şimdi akşam üstü
Hiç eskimiyor ortadoğuda zaman
çünkü en verimli bir alçı
Dinç vakur sade genç elleri
belirledi açıkça kutsal kitapta bütün kelimeleri
Sözü alıp bindi sağlam at gibi üstüne
ömrümüzün orağı gamı alıp kırdı
Ölümse sabırlı bir hüma kuşu
hannâne direği ölçüledi varoluşu
Denizi bir solukta içtim de
tuz ve toprak kaldı geride
İştahlıyım bağımsızlığa savaşa özgürlüğe
bu ilkeler her ülkede girecek yürürlüğe

II
Konuşma sırası geldi mi bana anne
ortadoğu çocuğu değil miyim anne
düşünüyorum o halde savaşacağım anne
Damarlarım uzadı
ak bir kımıltı kapladı petrol damarlarını
ülkem boru
Savaş benim arkadaşım anne
durmadan mukavemet anıtları dikiyoruz her
santimetre karesine ortadoğunun

Bölünemez ortadoğu
sınır
taşlarıyla
Çoğuz
biz
anne

Çevremde
muştu dağıtan
kesiksiz artan
her çocuk
bir komutan
Parmaklarımız kabardı bir geyik karnı oluverdi
ileride görüyoruz putu kıran ibrahimi
bizi yanına çağıran ibrahimi
Bizi özgür eden
putu kıran özgür eden
hep o ateşte yanmayan güçlü ibrahim
Çoğaldılar
birbirlerine destek olup
daha çoğaldılar
O
sesin
yankısını
betondan sağlam
bastırdılar göğüslerine
yeni bir eylem yüklediler
kelimelerine bile
/gözlerin şiirin ekmeği gibi
geliyor eylemin bitiştiğinde
ey sevdanın has buğdayı/
Damladı yere
bir damla yağmur
bir damla eylem
bir damla yağmur
bir damla eylem

III-A
ahbes a commencé de nouveau à s'enfoncer
dans une fonderie en pierre de l'absurdité
pendant cette année et bien cet été
notamment dans les universités
profondément
rapidement
absolument
et voilà
un crime et châtiment
– idole se trouver devant vérité
– bien sür impossibilité

III-B
Yani içinde tarihin dolaşıyor bir sarı kedi
yani bir batı kedisi
Kafka dağı ve kamünün sisif efsanesi
önemli değil aşılacak kaf dağı unutma bu sesi
Ve bağdat ve kufe ve trablusgarp ve ürdün
daha dün biraz erzurum biraz maraş biraz istanbul
Kutlu bir el bağlamıştı kentleri birbirine
evreni kaplayan bir iple
Bir sara çarpmışlığı bulaştıysa da
cinler oturup beş taş oynadıysa da
Evreni bir ev yapan bir düşüncenin
çevresinde toplandılar ortadoğu oğulları
Deniz kabardı ve silindi soluğu önünde yiğidin
dağlar geriye geriye çekildi soluğu önünde yiğidin
Değişti at mitralyöze sokaklarında ortadoğunun
ve deve her eve sevinç taşıdı durmadan onurla

IV
Zekâtla hac önderliğinde namazın
başlattılar eylemini çağımızın
Bir mutlu akımla aydınlattılar evleri
parmaklarım sürekli yeni bir devrimi getiriyor
Soluğumuz şandır
güneş devrimci soluğundan daha sıcak değil
Tüm yasalarda yazılı varoluş ayetleri
görüyorum iki bin yıl öncesiyle iki bin yıl sonrasını
Duydum çalışanın kıvançlı sağlam
inançlı yürek sesini toprakta

Nuri PAKDİL

AĞAÇLA SARMAŞIK

Burada, bu eski Darüşşifa'da
Birbirine âşık iki genç varmış.
Kızın bulunduğu yer loş bir oda,
Oğlanın kaldığı yer daha darmış.

Her sabah avluda buluşurlarmış,
Doluncaya kadar bir kum saati,
Kızın etrafını periler sarmış,
Oğlanın altında bir sihir atı.

Nihayet bir zaman gelmiş, sıhhati
Düzelmiş bu iki sevdalı gencin
Bir anda kaybolmuş hayatın tadı,
Meğer saadetmiş bu onlar için.

Son defa yan yana gelmiş ikisi,
And içmiş bir daha ayrılmamaya;
Kandırıp bu iki âşık herkesi,
Yeniden girmişler Darüşşifa'ya

En sonda acımış onlara Hızır,
Yaptığı bir iksir varmış kendinin,
Uyuduğu zaman Başhekim, Nazır
İlacına katmış her ikisinin.

İçince iksirden bu iki âşık,
Dünyası değişmiş her iki canın,
Kız bir ağaç olmuş, oğlan sarmaşık,
Issız bahçesinde Darüşşifa'nın.

Ahmet Kutsi TECER

Ben Sizi Sevdim

Ben sizi sevdim: belki bu sevda
Kalbimde sönmedi, kaldı izi;
Bu bir hüzne yol açmasın asla,
Hiçbir şeyle üzmek istemem sizi.
Sessizce, ümitsizce sevdim sizi,
Çile çekerek, kıskanç ve çekingen,
Öyle candan, öyle içtenlikli, ki
Başkası da öyle sevsin yürekten.

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin (1799 – 1837)
Türkçede Söyleyen: Ahmet Necdet

Matilde'ye Sone

Seni sevdiğimi göreceksin sevmediğim zaman,
Çünkü iki yüzüyle çıkar karşına hayat.
Bir sözcük sessizliğin kanadı olur bakarsın,
Ateş de pay alır kendine soğuktan.

Seni sevmeye başlamak için seviyorum seni,
Sana olan sevgimi sonsuzlaştıracak
Bir yolculuğa yeniden başlamak için:
Bu yüzden şimdilik sevmiyorum seni.

Sanki ellerindeymiş gibi mutluluğun
Ve hüzün dolu belirsiz bir yarının anahtarları
Hem sevmiyorum, hem de sevmiyorum seni.

Sevgimin iki canı var seni sevmeye.
Bu yüzden sevmezken seviyorum seni
Ve bu yüzden severken seviyorum seni.

Pablo Neruda (1904 – 1973)
Türkçede Söyleyen: Cevat Çapan

Seni – Yalnız Seni

Seni – yalnız seni der yüreğim
Yalnız seni – yalnız seni – yalnız seni
Günümde gecemde nice tutkularım
Seni der – yalnız seni – yalnız seni
Bir ışık dileği şavklanır karanlıklarda
Derininden derininden seslenir bilincin
Yalnız seni der – yalnız seni – yalnız seni
Nasıl çarparsa vargücüyle karayel
Durgunluğa suskunluğu -son- diye
Öyle çarpar aşkına başkaldırışım
Öyle çarpar – öyle ses verir acılı :
Yalnız seni der – yalnız seni – yalnız seni – yalnız…

Rabinranath Tagore (1861 – 1941)

Türkçede Söyleyen: Tarık Dursun K.

Annabel Lee

Senelerce senelerce evveldi
Bir deniz ülkesinde
Yaşayan bir kız vardı bileceksiniz
İsmi; Annabel Lee
Hiç birşey düşünmezdi sevilmekten
Sevmekten başka beni
O çocuk ben çocuk, memleketimiz
O deniz ülkesiydi
Sevdalı değil karasevdalıydık
Ben ve Annabel Lee
Göklerde uçan melekler
Kıskanırlardı bizi
Bir gün işte bu yüzden göze geldi
O deniz ülkesinde
Üşüdü bir rüzgarından bulutun
Güzelim Annabel Lee
Götürdüler el üstünde
Koyup gittiler beni
Mezarı oradadır şimdi
O deniz ülkesinde
Biz daha bahtiyardık meleklerden
Onlar kıskanırdı bizi
Evet !Bu yüzden "Şahidimdir
herkes ve deniz ülkesi"
Bir gece rüzgarından bulutun
Üşüdü gitti Annabel Lee
Sevdadan yana kim olursa olsun
Yaşca başca ileri
Geçemezlerdi bizi
Ne yedi kat göklerdeki melekler
Ne deniz dibi cinleri
Hiç biri ayıramaz beni senden
Güzelim Annabel Lee
Ay gelir ışır, hayalin erişir
Güzelim Annabel Lee
Orda gecelerim uzanır beklerim
Sevgilim sevgilim hayatım gelinim
O azgın sahildeki
Yattığın yerde seni

Edgar Allan Poe (1809 – 1849)

Türkçede Söyleyen:
Melih Cevdet Anday

SİMURG'UN HİKAYESİ 8
(HÜMA)

Mitolojik kökenli bir kuş olan **Hümâ'nın** en önemli özelliği devlet kuşu, talih kuşu olmasıdır. Bu nedenle daha çok mutluluk, şans ve güç sembolü olarak kullanılmıştır.

Şairler mutluluğu, şansı, ulaşılması zor hedefleri, idealleri ifade etmek için **Hümâ** ile ilgili benzetmelerden yararlanmışlardır. Divan şiirinde de sıralanan özellikleriyle sıkça söz konusu edilmiştir.

Hümâ, havada çok yüksekten uçması, elde edilemeyişi, tuzağa düşmemesi, gölgesinin insanlara şans getirmesi, kemikle beslenmesi, diğer kuşlardan üstün olması gibi özellikleri ve bunlarla ilgili inançlar, efsaneler, rivayetler dolayısıyla divan şairinin şiirinde zengin bir hayal ve benzetme dünyası içinde karşımıza çıkar.

Özellikle divan şairi övgülerinde yer verdiği kişileri sevgili, padişah ya da veziri, fahriye yaptığı durumlarda da kendisini **Hümâ'ya** benzetir.

Şair kendisini överken şairlik yeteneğinin çeşitli özelliklerini ulaşılmazlık, olağanüstülük bakımından **Hümâ'ya** benzetir. Şairin hayali **Hümâ** avlayan şahin olur. Şair için kimi zaman mana da Hümâ'dır. Bazen de şair şiir Hümâ'sını avlamaya çalışır. Kendisinin ya da övgüsünü yaptığı diğer kişilerin **Hümâ** gibi olağanüstü özelliklere sahip olduğunu söyler. Sevgilinin güzelliği **Hümâ** gibi ulaşılması zor bir güzelliktir. Sevgili, âşığa gölgesi düşmeyen **Hümâ'dır**. Sevgili, **Hümâ** olduğu zaman âşık için avlanması çok zordur. Çünkü **Hümâ** gibi yüksekten uçmaktadır.

Ortadoğu İslâm edebiyatlarında sık karşılaşılan kuşlar arasındaki konuşmalara dayalı alegorik eserlerin hemen hepsinde **Hümâ** ile ilgili bölümler bulunmaktadır.

XII. yüzyılda Gazâlî'nin yazdığı Risaletü't-tayr adlı eser başta olmak üzere, bu eserden yararlanılarak büyük İran şair ve mutasavvıfı Feridüddin Attar'ın yazdığı Mantıku't-tayr'da ve Attar'ın eserine nazire olarak Ali Şîr Nevâyî'nin yazdığı Lisanü't-tayr'da sembolik kuşlar arasında **Hümâ**'nın adı sık sık geçmektedir .

Divan şiirinde mitolojik kuşlar içinde özellikleri nedeniyle en çok sözü edilen **Hümâ**'dır. **Hümâ** ve onun çeşitli özellikleriyle ilgili benzetmelerin sık kullanıldığı beyitlere aşağıdaki örnekleri verebiliriz:

"Sâye-i zülfün **Hümâsın** salma ağyar üstüne
Bir siyeh-rûdur anun bahtın hümâyûn eyleme"
"Zülfünün gölgesinin **Hümâ**'sını ağyar üstüne salma. Bir kara yüzlüdür onun bahtını hümâyûn etme; hükümdar, taht sahibi yapma"
(Ahmet Paşa)

-ALINTI-

KİTAP OKUMA NOTLARI

LEYLA İLE MECNUN
Nizâmî-i Gencevî

Fars edebiyatında hamse türünün kurucusu şair. Felsefe, edebiyat, astronomi, tıp, geometri gibi alanlarda çalışmalar yapmış 12. yüzyıl filozofu ve şairidir. Eserlerinin çoğunu Farsça yazmıştır. Destansı şiir türünü zirveye taşımış, manzum aşk hikâyelerinin en büyük üstadı unvanını kazanmıştır. Eserleri kendinden sonraki şair ve düşünürleri etkileyerek Sadr-i Şirazi'nin Boştan'ında, Mevlana Celaleddin Rumi'nin Mesnevi'sinde, Emir Hüsrev Dehlevi'nin Hamse'sinde, Arif Erdebili'nin Ferhadnamesinde, Ali Şir Nevai ve Abdurrahman Cami'nin "Hamsal"larında, Fuzuli'nin Leyla ve Mecnun'unda yeniden işlenmiştir.

- Nizami, Selçuklu devri şairlerinden olup İran Mesnevi edebiyatının Firdevsîden sonra en büyük simasıdır. Lisana hâkimiyet; geniş bir hassasiyet, parlak, zengin bir hayal ve derin bir bilgi kendisine bu edebiyatın birinci derecede gelen şairleri arasında haklı bir yer vermiştir.
- Eserleri, kendisinden sonra gelen birçok büyük şairler tarafından tanzir edilmişse de hiçbir nazire, aslın mertebesine yükselememiştir. Onun yalnız İran edebiyatı değil, Türk edebiyatı üzerinde de çok tesiri vardır. On beşinci ve on altıncı asır divan edebiyatımızın mâruf "hamse" cileri onun tesiri altında kalmışlardır.
- Nizami'nin doğum tarihi hakkında muhtelif rivayet- ler varsa da hiçbiri katî değildir. Ancak hicretin 533-540 (1138-1145) seneleri arasında doğduğu muhakkaktır. Gencede doğmuştur.
- Asıl ismi "İlyas" tır. Babasının ismi "Yusuf" annesinin "Reise" dir. Genç yaşında baba ve annesini kaybettiği tahmin ediliyor. Gencenin sünnî ve müteassıp muhiti içinde yetiştiği için zühdü takvaya çok meyli vardı. Hakikat hayatının sonuna kadar çok zahidane ve temiz yaşamış, herkesin hürmetine mazhar olmuştur. Zamanın hükümdarı "Tuğrul" un elini öpmekten imtina eden mağrur Kızıl Aslan, Nizami'yi ziyaret edip iftihar ile elini öpmüştür. Yaradılışındaki şiir kabiliyeti bu zahidane hayat içinde pek renkli ve coşkun eserler ibda etmiştir.
- İlk eseri olan Mahzen-ül-esrarı Rum Selçukilerinden Kılıç Aslana tabi olup Erzincanda hüküm süren Melik Fahrettin Behramşah namına hicretin 572 (1176) inci yılında yazmıştır. 2263 beyitten müteşekkil didaktik - mistik bir mesnevidir.
- İkinci eseri olan Husrev-ü-Şirin, 6512 beyiti havidir. Hicretin 576 (1180) ncı yılında ikmal edilen bu mesnevi, Selçuklu hükümdarı üçüncü Tuğrul'a takdim edilmiştir. Husrev-ü-Şirin mesnevisinde Tuğruldan başka Atabek Şemsettin ebu Cafer Muhammet ile kardeşi Kızıl Aslanın da isimleri geçer. Mevzuu Sasanî devrine ait bir efsanedir.
- Bu tercümesini bu kitapta takdim edildiği Leylâ ile Mecnun ise üçüncü mesnevisi olup Şirvanşahlardan Minuçihrin oğlu Ahtısan namına hicretin 584 (1188) üncü yılında yazılmıştır ve 4718 beyittir.

ATALAR SÖZÜ Tarlada izi olmayanın, harmanda yüzü olmaz.

mesnevi LUGATÇE
Divan edebiyatında bir nazım şeklinin adıdır. Mesnevilerde her beyit kendi arasında kafiyeli olur ve aruz vezninin kısa kalıplarından biriyle yazılır. Mesneviler, divan edebiyatının bir nevi «hikaye, roman» türüdür. Mesnevi nazım şekli İran edebiyatında doğmuş, buradan Arap ve Türk edebiyatlarına geçmiştir.

© Bu bültenin telif hakkı yoktur. Para ile satılmaz. Dijital ve basılı olarak çoğaltılabilir ve yayımlanabilir.

HİKÂYECİ

LEV NİKOLAYEVİÇ TOLSTOY

Çocukluk, Rusçadan dilimize çevrilmiş Tolstoy'un basılan ilk eseridir. Dünya edebiyat hazinesine Anna Karenina, Harb ve Sulh, Diriliş gibi eserler kazandırmış olan bu büyük Rus yazarı edebiyat âlemine ilk adımı bu Çocukluk eseriyle atmıştır.

Birçok başka yazarların hayatında olduğu gibi, Tolstoy'un hayatında, başlangıç veya tecrübe devri gibi bir hal yoktur. 23 yaşında iken bir sene çalışarak yazıp çıkardığı bu eseri, ruh tahlillerinin ve gösterdiği tiplerin kuvvetiyle onu usta bir yazıcı olarak kabul ettirmiştir.

Romandan ziyade büyük hikâye diyebileceğimiz bu eserin yazılıp yayımlanması şöyle olmuştur:

Lev Tolstoy, 1851 senesinin Nisan ayı sonlarında, âni bir kararla, üç seneden beri hemen hiç ayrılmadığı Yasnaya Polyana çiftliğini bırakarak, en büyük ağabeysi Nikolay ile birlikte Kafkasya'ya gitti. Orada, Hayatımın dört çağı adı altında büyük bir roman yazmayı düşündü. Hâtıra defterindeki: "Yarın büyük bir roman yazmaya başlayacağım" notundan anlaşılıyor ki Çocukluk'u 3 temmuz 1851 den sonra yazmaya başlamıştır. (ÖNSÖZ'den)

On yaşımı doldurmuştum, fevkalâde hediyeler aldığım isim gününden üç gün sonra 12 ağustos 18 ** sabahı saat yedide Karl İvanoviç kalın kâğıttan yapılmış ve bir değneğe çakılmış sineklikle başucumdaki sineğe vururken beni uyandırdı. Bunu o kadar beceriksizce yapmıştı ki, meşe karyolamın önünde asılı duran, ismini taşıdığım azizin resmine çarpmış, öldürülen sinek de üstüme düşmüştü. Yorgandan başımı çıkardım, sal- lanan resmi elimle durdurdum, sineği yere attım, mahmur olmakla beraber öfkeli bir bakışla Karl İvanoviç'i süzdüm. O ise, sırtında alacalı pamuk sabahlığı, belin- de aynı kumaştan bir kuşak, başında püskülü, kırmızı örgülü takkesi, ayağında keçi derisinden yumuşak çizmeleri olduğu halde duvar boyunca gezinmeğe, nişan alıp sinekliği sağa sola indirmeğe devam ediyordu.

«Diyelim ki, ben küçüğüm, fakat o niçin beni rahatsız ediyor? Niçin Volodya'nın yatağı yanındaki sinekleri öldürmüyor? Orada ne kadar var, baksa ya! Evet, Volodya benden büyük, bense herkesten küçüğüm, herhalde bunun için bana işkence ediyor. Onun hayatta bir tek düşüncesi varsa, o da ne yapıp yapıp beni üzmek" diye kendi kendime söyleniyordum. Beni uyandırdığını, korkuttuğunu pekâlâ görüyor ama far- kına varmamış gibi davranıyor.... Ne çekilmez adam! Sabahlığı da, takkesi de, püskülü de kendisi gibi çekil- mez.

Karl İvanoviç'e karşı olan hiddetimi kendi kendime ifade ederken, o karyolasına yaklaştı, orada boncuktan yapılmış bir pabuç içinde asılı duran saate göz attıktan sonra sinekliği çiviye astı. Çok neşeli görünen bir ruh hali içinde bize dönerek, hoş bir Alman edasiyle:

— "Auf, Kinder, auf!.. s'ist Zeit. Die Mutter ist schon im saal" (Kalkın çocuklar, kalkın! Vakittir, artık anneniz salona inmiştir.) diye seslendikten sonra bana yaklaştı ve ayak ucuma oturarak, tabakasını çıkardı. Ben uyuyormuş gibi davrandım. Karl İvanoviç önce enfiyesini çek- ti, burnunu sildi, parmaklarını şıkırdattı, ancak bu işlerden sonra benimle meşgul olmağa başladı. Gülerek tabanımı gıdıklıyor; "Nu, nun faulenzinder!" (Haydi, haydi tembel) diyordu.

Gıdıklanmaktan çok huylandığım halde ne yatağımdan fırladım, ne de cevap verdim; yalnız, başımı yastığın altına, daha derinlere sakladım, olanca kuvve- timle tepiniyor, gülmemek için kendimi zor tutuyordum.

— Ne iyi adam, hem bizi ne kadar da seviyor! Ona karşı nasıl böyle kötü düşünceler besleyebildim, diye kendime de ona da içerliyor, hem ağlamak, hem gülmek istiyordum: sinirlerim bozulmuştu. Başımı yastığın altından çıkararak yaşlı gözlerle:

— "Ach, lassen zie, Karl İvanoviç!"(Ah, bırakın beni) diye bağırdım. Karl İvanoviç şaşırdı, tabanlarımı bırakarak, telâşla niçin ağladığımı, rüyamda fena bir şey mi gördüğümü sormağa başladı. Onun hoş Alman çehresi, niye ağladığımı anlamak için gösterdiği alâka, gözyaşlarımın daha çok akmasına sebeb oluyordu. Kendi kendimden utanıyor, nasıl olup da, bir dakika önce, Karl İvanoviç'i sevmediğimi, onun sabahlığını, takkesini, püskülünü çekilmez bulduğumu bir türlü anlıyamıyordum. Şimdi ise tersine, her şeyi bana hoş geliyor, hattâ püskülü iyiliğinin söz götürmez bir delili gibi görünüyordu.

Ona fena bir rüya gördüğüm için ağladığımı söyledim. Gûya annem ölmüş de onu gömmeğe götürüyorlarmış. Bunların hepsini uydurmuştum, çünkü bu gece rüyamda ne gördüğümü, hiç hatırlamıyordum. Fakat anlattıklarımdan müteessir olan Karl İvanoviç beni okşamağa, avutmağa başlayınca, bu uydurduğum korkunç rüyayı, hakikaten görmüş gibi oldum ve bu defa gözyaşlarım bambaşka bir sebepten akmağa başladı.

Karl İvanoviç yanımdan ayrıldıktan sonra ben yatağımda doğrulup küçük ayaklarıma çoraplarımı geçirmeğe uğraşırken, gözyaşlarım biraz dindi, fakat uydurduğum o korkunç rüyanın acı düşüncelerinden bir türlü kurtulamıyordum. Odaya ufak tefek, temiz, titiz, daima cıddî ve saygılı bir adam, aynı zamanda Karl İvanoviç'in aziz dostu olan lâlamız Nikolay girdi. Bize elbise ve ayakkabılarımızı: Volodya'ya çizmelerini, bana da nefret ettiğim, fakat henüz giymeğe mecbur olduğum frenk bağlı iskarpinlerimi getiriyordu. Onun yanında ağlamak ağrıma gitti, hem de sabah güneşi pencerede o kadar neşeli parlıyor ve lâvabonun başında durup Maria İvanovna (kızkardeşimin mürebbiyesi) ile alay eden Volodya o kadar neşeli, o kadar yüksek sesle gülüyordu ki, bir elinde sabunu, ötekinde ibriği, omuzunda havlusuyle ağırbaşlı Nikolay bile gülümsiyerek:

— Yeter artık, Vladimir Petroviç, lütfen yıkanınız! diyordu.

Ben büsbütün neşelendim.

— "Sind siebald fertig?" (Hazır mısınız?) diye, ders odamızdan Karl İvanoviç'in sesi duyuldu.

Bu sefer sesi cıddî idi. Biraz evvel gözyaşlarımı akıtacak kadar bana dokunan o samimiyetten artık eser kalmamıştı. Karl İvanoviç ders odamızda bambaşka bir adamdı, tam bir öğretmendi. Çabucak giyindim, yıkandım, daha elimdeki fırça ile ıslak saçlarımı düzeltirken, onun çağırmasına koştum.

Karl İvanoviç gözlüğü burnunda, kitabı elinde olduğu halde, kapı ile pencere arasında, her zamanki yerinde oturuyordu. Kapının solunda iki raf asılıydı: biri biz çocuklar için, öteki Karl İvanoviç'in, şahsına mahsus dediğimiz raf. Bizimkinde bir takımı düzgünce yerleştirilmiş, diğerleri rasgele bırakılmış, derse ait olan ve olmayan, her cins kitap vardı. Yalnız "Histoire de Voyage" (Yolculuk Tarihi) ın kırmızı kaplı iki büyük cildi duvara heybetle yaslanmıştı; geriye kalanlar uzun, kısa, küçük büyük kitaplar, kitapsız kablar, kabsız kitaplar, karmakarışık duruyordu. Teneffüsten evvel, Karl İvanoviç "Kütüphane" diye vasıflandırdığı bu rafın düzeltilmesini emredince, elimize geçeni oraya rasgele sıkıştırıyorduk. Şahsına mahsus olan raftaki kitap koleksiyonu, bizimkiler kadar büyük değildi, ama daha da çeşitliydi. Onlardan üçünü hatırlıyorum: lâhana bahçelerinin gübrelenmesine dair, bir risale; yedi sene harblerine dair köşesi yanık, güderi kablı, bir cilt; hidrostatiğe dair bir ders kitabı. Karl İvanoviç vaktinin çoğunu burada, bu kitapları okumakla geçirirdi; hattâ bu yüzden gözleri bozulmuştu; fakat bu kitaplardan ve "Severnaya pçela" (Şimal Arısı adlı Rus mecmuası) dan başka bir şey okumazdı.

Karl İvanoviç'in raftaki eşyaları arasında, onu bana en çok hatırlatan bir şey vardı. Bu ağaçtan bir desteğe iliştirilmiş ve küçük çarkların döndürdüğü kartondan kesilmiş bir yuvarlaktı. Bu yuvarlağın üstüne bir bayanla bir berberin karikatürünü gösteren resim yapıştırılmıştı. Öğretmenimizin elinden çok iyi elişi geliyordu ve bu âleti, zayıf gözlerini kuvvetli ışıktan korumak için icadetmişti.

Altından ağarmış seyrek saçları görünen kırmızı takkesi, pamuk sabahlığı ile uzun boyu hâlâ, gözümün önündedir. Bir elinde kitap, öteki eli koltuğun yanına serbesçe bırakılmış bir vaziyette; yüzünü gölgeliyen berber karikatürlü kartonun durduğu, masanın önünde oturmaktadır; yanıbaşında, üzerinde avcı resmi bulu- nan bir saat, bir damalı mendil, siyah yuvarlak bir enfiyelik ve yeşil bir gözlük mahfazasiyle küçük bir tablada maşa duruyordu. Bunların hepsinin düzgünce yerleştirilmiş olması, ve yerli yerinde durması, Karl İvanoviç'in vicdanının temiz ve ruhunun sakin olduğunu açıkça gösteriyordu.

Bazan, aşağıdaki salonda doyuncıya kadar koştuktan sonra, parmaklarının ucuna basa-basa, gizlice yukarıya çıkıp, ders odasına bakınca, Karl İvanoviç'i yalnız başına koltuğa oturmuş, sakin, vekarlı bir ifade ile sevdiği kitaplara dalmış bulduğum olurdu. Bazan onu, okumadığı zaman da görürdüm: o vakit yarı kapalı mavi gözleri, tuhaf bir ifade ile bakar, dudakları mahzun mahzun gülümserdi. Odanın sesizliği içinde yalnız avcı resimli saatin tıkırtısı ile, Karl İvanoviç'in muntazam nefesi duyulurdu.

Bazan, o farkına varmadan, kapıda durur, zavallı, zavallı ihtiyar, diye düşünürdüm. Biz kalabalığız; oynuyor eğleniyoruz, halbuki o, yapayalnız ve kimsecikler onunla candan ilgilenmiyor. Öksüz olduğunu söylerdi, doğru! Hayatı da ne kadar acıklıydı. Bunu Nikola'ya anlattığını hatırlıyorum. Onun yerinde olmak hakikaten feci!

DÜNYA HALK MÜZİKLERİ

DIEGO EL CIGALA

1968 yılında Madrid'de dünyaya geldi. Flamenko müziğin dünyaca tanınmış en önemli isimlerinden biridir. Kendisi gibi müzisyen bir ailede büyüyen el Cigala, henüz 12 yaşındayken katıldığı "Genç Flamenko Sanatçıları Yarışması"nda kazandığı başarıyla adını duyurmuştur. İspanya topraklarından çıkmış en içli ve en buğulu seslerden biri olarak kabul edilir. Flamenko kültürünü müziğine yansıtarak mutluluğun ve kaderin bir bütün olduğunu söyleyen sanatçı hala müzik hayatına devam etmektedir. Müziği dünyaya anlatmak için "Dünyayı hissetmek gerekir. Ve hissedebilmem için şarkılarım var benim" sözüyle ifade etmiştir.

MÜZİĞİ DİNLE

FLAMENKO

İsyan, gurur ve tutkunun dansı Flamenko, Güney İspanya folklorunun dünyaya kattığı renktir. Ortaya çıkışı hakkında çeşitli teoriler olmasının yanında, genel kanı olarak Latince konuşan asimile olmuş yerli Berberi-Arap Müslümanlar, İspanya Yahudileri ve Çingeneler tarafından ortaya çıkarılmış ortak bir kültür olduğu düşünülmektedir. Çingenelerle birlikte ayrımcılığa uğrayan farklı etnik kökenlere sahip toplulukların kendilerini ifade ediş biçimi halini almış, yıllar içinde dünyayı kasıp kavuran bir sanat haline gelmiştir.

Flamenko icra eden dansçılar beden ve yüz hareketlerini kullanarak anlattığı romantik ve derin duyguların etkili bir şekilde ifade edilmesini sağlar.

Tucuman Ayı Ağıdı
(Romance De La Luna Tucumana)

Kışın keskin soğuğunda
Bir öğlen sonrası tarlalarda öldü
Uykusuz davuluyla
Ay çıktı ortaya ona dua etmek için,
Davuluyla…
Havadaki harpler
Beyaz gecede dualar çalar
Bu sırada kemanlar doğar
Vadideki kavak ağaçlarından
Bu sırada kemanlar doğar
Dolunayın sambası
Dans eder geceleri sokaklarda
Köşeli mendilleri
Özlemin ifadesi
Yeşil pancar tarlaları
Gri sislerden pançolar giyer
Ve yollar yürür
Portakal çiçekleri arasında
Ve yollar yürür
Arpejlerle dolu geceler,
Ceviz ağacının tepesi
Ayın tamborili
Elbiselerini havada asar,
Ayın tamborili
Dolunayın sambası
Dans eder geceleri sokaklarda.

Köşeli mendilleri
Özlemin ifadesi
Kalbim el çırpar
Kanımın elleriyle
Bu arada yorgun ay
Vadilerin üzerinde uykuya dalar

Kaynak: Halkbank 80. Yıl Kitabı.

sinema Yeşilçam Klasikleri

ŞENER ŞEN

1985

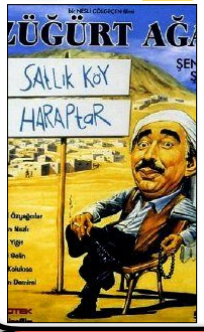

1986

1984

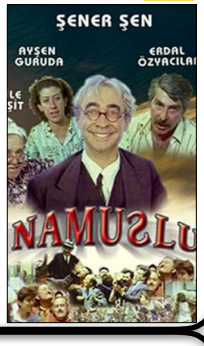

ESTETİK ve SANAT FELSEFESİ

KÜNDEKÂRİ & SANAT
Dekoratif Ahşap Sanatı

KÜNDEKARİ: Dekoratif amaçlı bir doğramacılık tekniğidir. Kelimenin aslı Farsça kendekâri olup heykeltıraşlık, hakkâklık, kalemkârlık gibi plastik sanatları adlandırır.

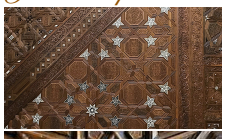

Akıl almaz bir sabrın ve geometri dehasının eşliğinde sanatçı, ahşabı kündekârıyle yorumlar ve bir sanat eseri yaratır. Serbest ve rahatlıkla hareket eden binlerce küçük ahşap parçası asırlara meydan okur. İşte bu yüzdendir ki, yapımında en ufak bir hataya dahi tahammülü yoktur kündekârinin.

Kenarları negatif ve pozitif değerlerde oyulmuş, çokgen ve yıldız biçiminde ayrı ayrı kesilmiş, rumî ve palmet kabartmalarıyla bezenmiş parçalar ile ahşap kirişlerin birbirine geçmesi biçiminde uygulanan ve büyük bir ustalık isteyen kündekârinin, bezeme kompozisyonu geometrik bir şemaya dayanır. Gökyüzündeki yıldızları ve sonsuzluğu ifade eden yıldız, sekizgen, ongen, baklava gibi birçok geometrik desenle birlikte uygulanır. Aralarına farklı tür ve renklerde küçük ahşap plakalar konarak bazı örneklerde oyma işçiliği, sedef, bağa, fildişi kakma işçiliği de kompozisyona dahil edilir. Hazırlanan parçalar birbirine ayrıca bağlayıcı bir malzemeyle tutturulmadığından, kündekârinin uygulandığı ahşap yüzeylerde zamanla ayrılmalar olmaz.

Konya Alaaddin Camii'nin, Beyşehir Eşrefoğlu Camii'nin, Niğde Sungurbey Camii'nin, Ürgüp'teki Taşkın Paşa Camii'nin, Birgi Ulu Camii'nin, Manisa Ulu Camii'nin, Bursa Ulu Camii'nin, Balıkesir Zağanos Paşa Camii'nin minberlerinde; Bursa Yeşil Camii ve Türbesi'nin kapısında Anadolu'nun eşsiz kündekâri örnekleri bulunur.

© Bu bültenin telif hakkı yoktur. Para ile satılmaz. Dijital ve basılı olarak çoğaltılabilir ve yayımlanabilir.

Şiir ve Sanat Atölyesi
15 GÜNLÜK EDEBİYAT & SANAT BÜLTENİ
YIL: 1 , SAYI: 19
1 Nisan 2021

şiir tahlilleri akademisi

NECÂTÎ BEY'İN ŞİİR ANLAYIŞI

Doç. Dr. Bayram Ali KAYA

Necâtî, dîvânında en fazla şiir kelimesini tercih etmiş, onun yerine ayrıca elfâz, gazel, kelâm, nazm, söz, suhan vb. kelimeleri kullanmıştır. Kendi şiirlerini, aynı zamanda birer poetik terim olan âb-dâr, garrâ, rûşen, selîs, tâze vb. kelimelerle vasıflandırmış, onları ayrıca âb-ı hayât, akarsu, bahr, cennet yiyeceği, dür, gevher, lü'lü, fidan, servi, şeker, Hz. Yusuf vb. unsurlara benzetmiştir. Şiirlerinin hâkim konusu sevgili ve onun güzellik unsurlarının vasfedilmesi olan Necâtî'ye göre şiir, sevgilinin dudağı vb. güzellik unsurları vasfında yazılmalı, bir içim su gibi tatlı ve akıcı, büyüleyici, hatta mûcizevî özellikte olmalıdır. Yine ona göre şiir aynı zamanda güzel bir hat ve doğru bir imlâ ile yazılmalı, şiirden anlayan nitelikli okuyucuya sunulmalı; bilgisiz, kötü kâtiplere yazdırılmamalı, şiirden anlamayan kişilere ise asla sunulmamalıdır. Yaşadığı dönemde "melikü'ş-şuarâ" olarak anılan Necâtî'nin, klâsik şiir geleneğinin aynı zamanda kurucu şairlerinden, klâsik şiirin tam olarak başladığı bir devrede eser veren isimlerinden biri olması da onun poetik görüş, değerlendirme ve tenkitlerini daha anlamlı ve önemli kılmaktadır.

ŞİİRLERİYLE İLGİLİ BELLİ BAŞLI TEŞBİHLER

Diğer pek çok edebî sanat gibi, sözün okuyan ve dinleyen üzerindeki etkisini artırmak, sözü daha güçlü kılmak amacıyla yapılan teşbih, yaygın tanıma göre aralarında çeşitli yönlerden ilişki bulunan iki şeyden zayıf olanı, türlü özellikler bakımından daha güçlü olana benzetme sanatıdır.

Dîvân şairleri, şiirlerinin güzelliği ve etkileyiciliğine dâir yaptıkları tanıtma ve değerlendirmelerin önemli bir bölümünde teşbih sanatına başvurmuşlardır. Bu teşbihlerin bir kısmı, genelde dönemlerinin ortak görüş ve anlayışlarıyla kendi zevk, beğeni ve sanat eğilimlerini ortaya koyan, tespit ve değerlendirmelerden ibârettir.

Teşbihe Necâtî de dîvânında çokça yer vermiş ve şiirlerini "âb-ı hayat, akarsu, bahr, cennet yiyeceği, cihangîr, dür, gevher/güher, hercâyî, kuş dili, lü'lü, mürîd, peri, servi, şeker, şeb-güher çerâğı, ucunda gül bulunan fidan, Hz. Yûsuf" vb. birçok unsura benzetmiştir.

1.Âb (âb-ı hayât), akarsu, bir içim su, söz selsebîli; bahr (bahr-i nazm, bahr-i eş'âr)

Klâsik Türk şiirinde büyük oranda "âb" şekline ver verildiği ve daha ziyâde "âb-ı hayât", "âb-ı zülâl" vb. tamlamalarla kullanıldığı görülen su, hayatî öneminden ötürü olsa gerek, şairlerimiz tarafından bilhassa şiirlerinin değerini belirtmekte önemli bir teşbih unsuru olmuş; latîf, şeffaf, saf, akıcı, tatlı, kokusuz oluşu vb. vasıfları ile aynı zamanda şiirlerinin özelliği olarak gösterilmiştir. Bir diğer ifadeyle, nasıl ki böylesi özelliklere sahip olan güzel bir su insan hayatı için vazgeçilmez ise, benzer özelliklere sahip güzel bir şiir de şairlerce, insanın ruh ve gönül dünyası, edebî ve estetik ihtiyaçları için o denli vazgeçilmez kabul edilmiştir.

Şehzâde Mahmud'un övgüsünde kaleme aldığı bir kasidesinde kendisini, şehzâdenin övgü gülbahçesini sulamakla görevli bir bülbüle benzeten Necâtî, yaratıcının, bağışladığı yetenek ile sözlerini bu uğurda su gibi akıttığını dile getirmiş, şiirlerini bedâhaten ve de akıcı bir şekilde söylediğini belirtmiştir:

Bir bülbülem ki gülşen-i medhüñ suvarmağa
İtdi revân kelâmumı Perverdgâr âb

Dîvânı, şiirleri âb-ı hayat gibidir, cana can katar. "Ölümsüzlük suyu, dirilik suyu, can veren su, bengisu" olarak da bilinen âb-ı hayât, şiir ve edebiyat söz konusu olduğunda aynı zamanda ince, saf, hayat bağışlayan, cana can katan söz anlamlarına gelmektedir. Şair bir beytinde "Ey Necâtî benim tâze şiirlerle dolu dîvânım gül gibi pejmürde olmaz ve tıpkı âb-ı hayât gibi ömre ömür katar." demek sûretiyle dîvânını âb-ı hayâta benzetmiş; hayat bağışlayacak denli güzel şiirlerden oluşmasından hareketle ayrıca dîvânının değerine dikkat çekmiştir. Şiirlerinde sık sık dost hitâbıyla okuyucuya, şiir severlere, hayranlarına ve diğer şairlere seslenen, onlardan şiirlerine yönelik bazı isteklerde bulunan Necâtî, başka bir beytinde şiirlerinden gözlerin uzaklaştırılmaması, ona bakmamazlık edilmemesi; hatta başkalarının bakmasına da engel olunmaması isteğini dile getirmiş, hemen ardından da bunun gerekçesi olarak şiirlerinin gönül açan, gönle safâ ve ferahlık veren bir akarsu oluşunu ileri sürmüştür:

Dostum nazm-ı Necâtî'den nazar men' itme kim
Gönül açar bir akarsudur bizüm eş'ârumuz

Şair, bir diğer beytinde bu kez kendisine seslenmiş ve "Necâtî bu gazel şiir değil de ya nedir? Bu, servi boylu güzellerin ayağı dibinde akan bir akarsudur" demek sûretiyle yine akarsu benzetmesinde bulunmuştur. Şair, dilberin dudağı vasfında âdeta sihirden ibâret ve bir içim su gibi olan ne sözler, ne gazeller söylediğini ise "Necâtî yine sihir yaptı. Bu nasıl bir söz, nasıl bir gazel, bu (olsa olsa) sevgilinin dudağının vasfında bir içim sudur" diyerek dile getirmiştir:

Yine sihr itdi Necâtî nice söz nice gazel
Leb-i dil-ber sıfatında bir içim sudur bu

Beyitteki "bir içim su" ibâresini, "sihir" ve "leb" kelimeleriyle tenâsüplü bir şekilde kullanan şair, "Bir içim su gibi olan bu gazeli okursanız, âdeta sihirli suyu içmiş gibi büyülenirsiniz" demekte ve bir yönüyle de büyünün temel prensibi sayılan "benzer benzeri meydana getirir" ilkesini uygulamaktadır. Böylece sevgiliye fiilen kavuşamayan, akılcı yöntemlerle ona kavuşmaktan da ümidini kesen şair, sevgilinin başta dudağı olmak üzere, güzellik unsurlarına dâir yaptığı çok güzel tasvirlerle, bir nevi şiirleri vâsıtasıyla kullandığı büyü gücüyle âdeta sanal olarak sevgilisine kavuşmayı ummaktadır. Necâtî'nin şiiri aynı zamanda "söz selsebîli" olup, gördüğü rağbet sebebiyle ünlü Fars şairlerinden Selmân-ı Sâvecî ve Kemâl-i Isfahânî'nin bile ağızlarının suyunu akıtmaktadır:

Selsebîl-i suhanum böyle revân görür ise
Akub agzı suyı tahsîn ide Selmân ü Kemâl

Selsebîl kelimesi, "tatlı ve hafif su, cennette bir çeşmenin adı, sebîl yani hayrât olarak ücretsiz dağıtılan su, su dağıtılan yer" vb. anlamlara gelmektedir. Bir nevi şair demek istiyor ki, benim tatlı ve akıcı şiirim insanlara hayrâttır. Şayet böyle akmaya, böyle rağbet görmeye devam ederse, Selmân-ı Sâvecî ve Kemâl-i Isfahânî gibi ünlü İran şairlerini bile kendisine hayran bırakır. H. Tolasa'nın da belirttiği üzere, şairlerimizin bu tarz övünme ve iddialarını sadece birer kuru iddiâ ve meydan okumadan ibâret görmek yanıltıcı olur. Bunların aynı zamanda, kendi dönemlerine âit ve bizim henüz yeterince tespit edip değerlendiremediğimiz millî, mahallî, bölgesel hatta kişisel çeşitli üslûp ve tarzların varlığından kaynaklanmış olabileceğini de dikkate almak gerekmektedir.

Şiirini nazım denizine, başarılı şiir örneklerini bu denizin incilerine, şairleri ise dalgıçlara benzeten Necâtî'ye göre, yaşadığı çağda gerçek şairler yeterince yoktur. Şayet nazm denizinde dalgıç olsaydı, devrân onun eteğini mutlaka inciyle doldururdu. Necâtî, bir diğer örnekte yine incilerle dolu bir denize benzettiği şiirlerini ayrıca selâset ve letâfet bakımından akarsuya benzetmektedir. Bir diğer ifadeyle onun şiiri inci gibi parlak ve değerli anlamlarla dolu olup aynı zamanda tıpkı akıcı, saydam ve suyu tatlı bir akarsu gibidir:

Necâtî bahr-i eş'âruñ nedendür pür-güher bu hod
Selâsetde letâfetde hemânâ bir akarsudur

Sadece engin denizler, okyanuslar ile büyük akarsuların derinliklerinde bulunduğu belirtilen inciler, yine sadece bu derin ve tehlikeli sulara dalabilecek mahâretli dalgıçlar tarafından, üstelik binbir türlü zorluğa katlanmak ve vurgun yemeyi göze almak sûretiyle çıkartılabilirler. Esâsen inci bir sonuçtur ve son niteliğiyle elde edilmesi yani istiridyenin karnından çıkarılıp atölyelerde mâhir ustalar eliyle işlenmesi, parlatılıp delinmesi vb. çok ciddi bir çaba ve emek gerektirir. Elde edilişindeki zahmet ve güçlükler doğal olarak inciyi değerli kılar. Bu nedenledir ki kıymetli inciler herkes tarafından beğenilir ve sahip olunmak istenir.

Hayatın her alanına ve safhasına, bir diğer ifadeyle iğneden ipliğe, zerreden güneşe değin birçok unsuruna ilişkin gözlemlerini şiire ustalıkla yansıtmayı başaran dîvân şairleri, elbette istiridye ve inciye dâir gerekli bilgi donanımına da sahip bulunmaktaydılar. Tüm bu unsurları, aynı zamanda kendi duygu ve düşüncelerini anlatmada birer vâsıta olarak kullanan şairler, yukarıdaki örneklerde de görüldüğü üzere istiridye ve inciye dâir bilgilerini bu kez kendi şiir ve şairliklerini anlatmada bir aracı olarak kullanmışlardır. Dolayısıyla şairlerimiz bu sâyede istiridyenin derin sularda bulunması, incinin istiridyenin içindeki oluşumu ve usta dalgıçlar tarafından gün ışığına çıkarılıp özenle işlenmesiyle; güzel ve etkileyici anlamların şairlerin engin gönüllerinin derinliklerinde vücuda gelmesi yahut sözün belîğ olması için zihin, hayâl ve duygunun anlamlar denizine dalgıç gibi dalmaları, inci gibi yeni anlamları, imajları bulmaları; bunların belli bir değere kavuşabilmesi için şairler tarafından bilinçli bir çabayla ve tıpkı incinin işlemden geçirilişi gibi belâgat ölçeklerinden geçirilmesi; hatta şiir okurlarının dîvân ya da mecmualardaki anlam incilerini derlemeleri arasında olağanüstü benzerlik ilişkileri kurabilmişlerdir.

Şiir için hem deniz, hem de akarsu benzetmesinin yapıldığı yukarıdaki örnekte dikkati çeken bir diğer husus ise deniz benzetmesinde inciler ön plana çıkarılmış ve aynı zamanda denizin genişliği ile derinliği vurgulanmışken; akarsu benzetmesinde selâset ve letâfet yani akarsunun akıcılığının yanı sıra görünüş ve tat bakımından duru ve hoş olması vurgulanmıştır. Akarsuya yer verilen bu vb. örneklerde, aynı zamanda şiirin biçimsel özelliklerinden olan selâseti ve letâfeti üzerinde durulduğu, bu unsurların tevriyeli bir şekilde ve de örneklerine birçok şairde rastladığımız üzere, poetik unsurlar olarak kullanılıkları görülmekte; örneğin genel olarak sözün âhenkli ve akıcı olmasını ifade eden selâset, aynı zamanda şiirde bir değer olarak aranmaktadır. Bir diğer ifadeyle bu tür örneklerde hem akarsunun, seyredenleri akışının güzelliğine meylettirmesi vs.den hareketle Necâtî'nin şiirlerinin bu tür özelliklere sahip olduğu vurgulanmaktadır.

2. Dür (dürr-i latîf, nasîhat dürleri), gevher/güher (güher-bâr sözler, senâ güherleri), lü'lü (lü'lü-yi bî-şümâr, lü'lü-i lâlâ), şebgüher çerâğı

Arapça dür/dürr inci; Farsça gevher veya onun muhaffefi olan güher hem cevher (bir şeyin aslı, esası, özü, maya; elmas, mücevher) hem de inci; yine Arapça'dan dilimize girmiş olan lü'lü ise inci anlamına gelmektedir. Necâtî, dür kelimesini, incilerin ipliğe dizilmesinden de hareketle, daha ziyâde "rişte-i nazm" yani nazm ipliği ibâresi ile birlikte kullanmış ve şiirlerini, değerli incilerin ipliğe dizilmesiyle oluşturulmuş gerdanlıklara benzetmiştir. Necâtî aynı zamanda şiir yazma karşılığında "nazm ipliğine inci dizmek" ibâresine yer verdiği, ayrıca şiirlerinin konularından, fonksiyonlarından birinin sevgiliye oldukça güzel ve etkileyici sözlerle öğüt vermek olduğunu belirttiği bir beytinde, "nazm ipliğine nasîhat incileri dizdiğini" dile getirmek sûretiyle bu kez sözlerini nasîhat incilerine benzetmiştir.

Şair aşağıdaki beytinde, "Necâtî sen senâ güherlerini nazm edegör; zîra hançer kelimesi kafiye bakımından çok uygun düştü, kafiyeye zenginlik verdi" demekte ve tevriyeli bir kullanımla hem Hüsrev Pervîz'in hazinesi "Genc-i Şâyegân"a telmihte bulunmakta, hem de övgü içerikli sözlerinin değerli oluşuna, onları gühere benzetmek sûretiyle, dikkat çekmektedir:

Necâtî nazm idegör sen senâ güherlerini
Ki saldı kâfiyeye genc-i şâyegân hançer

Gevher, güher veya cevher, başta akîk olmak üzere, aynı zamanda dür, la'l, yâkut, elmas, zümrüt vb. değerli taşlara verilen isimdir. Bu madenler renkleri, ağırlıkları, sertlikleri, görünüşleri, az bulunmaları vs. nedeniyle son derece değerlidirler. Bu özelliklerinden dolayı şairlerimiz, değer verdikleri pek çok şeyi, elbette şiirlerini de bu kıymetli taşlara benzetmek sûretiyle yücelteme çalışmışlardır. Necâtî, tîğ redifli kasidesinde, "Ey şâhım, benim güher-bâr sözlerim senin vasfında dolu olursa, kılıç bunları işittiği an alev alev olur" demek sûretiyle bu kez sözlerinin cevher yağdırdığını ve inci saçtığını dile getirmiştir. Beyitte ayrıca kılıç, hançer vb. âletlerin mücevher, inci vb. değerli taşlarla süslenmesine, kılıçların hareket ettirildikçe parıl parıl parlamasına, âdeta alev alev yanıyormuş gibi görünmelerine telmihte bulunulmuş olmalıdır.

Necâtî, aynı zamanda şiirin yalan oluşuna değindiği bir beytinde, bu kez bir faydasını görmemesi; dolayısıyla memnuniyetsizliği sadedinde, şiirlerinin "güher-bâr" oluşuna değinmiştir. Şair, Fâtih Sultan Mehmed'e düğün münasebetiyle sunduğu bir bahâriyesinde, ise bu kez şiirleri için lü'lü kelimesini tercih etmiş ve "Ey şâhım, senin Necâtî çâkerinin , hor hakir kulunun şair yaratılışının cevheri, düğün günü varıp saçı niyetine ayağının bastığı toprak üzerine saçmak üzere, beyaz kâğıt üzerine sayısız inciler dizdi" diyerek şiirini, bir diğer ifadeyle sahip olduğu en önemli zenginliğini, hanım sultan veya şehzâdelerin düğünlerinde saçı olarak dağıtılan sayısız miktardaki incilere benzetmiştir. Şair, Kasım Paşa methinde kaleme aldığı kasidesinin bir beytinde, paşanın meclisinde saçmak için hazırlanmış "bir tabak dolusu kâğıt ve parlak inciler" ibâresine yer vermiş, böylece bir yandan saçı geleneğine, bir yandan da şiirlerin kâğıt tabakalara yazılmak sûretiyle takdim edilmesi uygulamasına telmihte bulunmuştur:

Bir tabak kâğıd-ı pür bezmiñe îsâr icün
Sözi ben çâkeriñüñ lü'lü-i lâlâ mı degül

Beytin kelime kadrosundan hareketle, paşanın şiir meclisleri oluşturduğunu ve bu meclislerde başka şairlerin; hatta şiirden anlayan diğer kişilerin olduğunu; dolayısıyla Necâtî'nin şiirlerini, sadece paşanın değil orada bulunan herkesin beğenisine sunduğunu çıkarmak mümkündür. Bir diğer ifadeyle şair, kaynağı kendisinde olup bolca bulunduğu anlaşılan inci benzeri sözlerini, bir nevi ikrâm olsun diye ve bir tabak dolusu olacak şekilde hem paşanın ayaklarının altına, hem de orada bulunanların üzerine saçılması îmâsında bulunmuştur. Necâtî gözyaşlarının, içinde bulunduğu durumu lisân-ı hâliyle ve âdeta tüm çıplaklığıyla anlattığını dile getirdiği bir beytinde ise, bu kez üzerine basa basa sözün güher olduğunu belirtmiş ve yine değerini vurgulamıştır.

3. Fidan, nahl-i rengîn, servi

Bilindiği üzere klâsik Türk şiirinde adı en çok geçen çiçeklerin başında gelen gül, şairlerimizce büyük oranda sevgilinin yüzü, dudağı, yanağı, kulağı, göğsü ve elleri gibi türlü güzellik unsuru için benzetilen olarak kullanılmış; sevgili bir yönüyle güllerle kaplı bir bahçe olarak tahayyül edilmiştir. Şiirlerinde benzer kullanımlara yer veren, ayrıca çiçek adlarını redif olarak kullanan Necâtî'nin, "Kasîde-i Gül" ve "Kasîde-i Benefşe" başlıklı müstakil iki şiiri bulunmaktadır. Şair, Sultan Bayezid methinde yazdığı Gül Kasidesi'nde, pâdişahın gül bahçesini andıran vasıflarının övgüsünde kaleme aldığı her beytinin, şiirin redifinin gül olduğuna da dikkat çekerek, ucunda gül bulunan düzgün bir fidana benzediğini dile getirmiştir:

Gülşen-i vasfuñda her beyti Necâtî çâkerün
Beñzer ol mevzûn nihâle kim ucında var gül

Beyitte yer verilen "mevzûn" kelimesiyle, poetik bir unsur olarak, bir yandan düzgünlük, ölçülülük, oranlılık veya tenâsübe; bir yandan da şiirin âhengini sağlayan vezne, ölçüye; hatta başta beyit yapısı olmak üzere bütünüyle şiirin biçim yönüne işaret edilmektedir. Yine bu kelimeyle, sevgilinin türlü güzellik unsurlarının, özellikle boyunun işlendiği beyit örneklerinde hem sevgilinin boyu, hem de şairin şiiri için iki yönlü bir kullanımın söz konusu olduğu görülmektedir. Ucunda gül bulunan düzgün fidan ibâresiyle aynı zamanda, fidan boylu sevgilinin gonca veya güle benzeyen dudağının kastedildiği; böylece gül dudaklı ve fidan boylu bir sevgili ile gül redifli mevzûn beyitler; dolayısıyla da şiirin biçimsel yanı arasında bir paralellik kurulduğu söylenebilir. Şair aynı kasidenin bir diğer beytinde ise "Necâtî senin meclisine öyle renkli bir nahl, fidan getirdi ki gül incelik ve hoşluk yolunu ondan suâl etse yeridir" demekte ve pâdişaha sunduğu şiirini "renkli fidana, süslenmiş yapma bir ağaca" benzetmektedir:

Bezmüñe bir nahl-i rengîn bağladı kim yaraşur
Andan itse lûtf yollarını istifsâr gül

Necâtî, Şehzâde Mahmud'a sunduğu bir kasidesinde şehzâdeye seslenerek, "Ey şâhım, Necâtî şiirine kuşlar mı kondurmak istiyor ki onun redifini servi olarak seçti" demek sûretiyle şiirini bu kez, dallarına kuşların konduğu bir serviye benzetmiştir. "Kuş kondurmak" veya "üstüne kuş kondurmak" ibâreleri, "olağanüstü, o zamana kadar görülmemiş bir şey yapmak, görülmedik bir sanat eseri ortaya koymak" anlamlarına gelen bir deyimdir. Serviye kuş kondurmak ise yapılan bazı servi resimlerinin üzerine bir de kuş resmi yapmak sûretiyle resmin daha etkileyici olmasını sağlamak anlamına gelmektedir. Beyitte şair, "Necâtî şiirine kuşlar mı kondurur" diye sormakla ve servi redifine yer vermekle, hem şiirini seviye bakımından daha üst bir dereceye mi çıkartacak, eşi benzeri görülmemiş bir şiir mi söyleyecek demekte, hem de servi redifini seçmekle zâten güzel olan bu şiirin daha etkileyici, daha olağanüstü bir hâle geleceğini îmâ etmiş olmaktadır.

4. Kuş Dili

Kaynaklarda, tüm dünya milletlerinin gerek sözlü edebiyatlarında, gerekse dinî metin ve eserlerinde bazı insanların, aralarında kuşların da bulunduğu çeşitli hayvanların dillerini anladığı, onlarla konuştuğu belirtilmektedir. Hayvanlar içinde özellikle kuşların dilinin bilinmesi, genelde tabiatın bazı sırlarına ermek ve gâipten haber verme yetisine sahip olmak anlamında değerlendirilmiştir. Bizim sözlü kültürümüzde de bazı masal veya destan kahramanlarının kuşlarla konuştuğu, şaman veya kamların kuş sesleri ile ruhlar âlemine ulaştıkları görülmektedir. Kur'an-ı Kerîm'de "Süleyman, Dâvûd'a vâris oldu ve dedi ki: Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi ve bize her şeyden (nasip) verildi. Doğrusu bu apaçık bir lutuftur." (Neml Sûresi, 27/16) buyurulmak sûretiyle bu dilin herkesin anlayamacağı özel bir dil olduğuna ve doğal olarak, öğretilenlerin seçkin bir konumda bulunduklarına dikkat çekilmiştir. Kuş dili ayrıca, bir zamanlar "vahdet-i vücûd" temalı eserler ile mutasavvıf şairlerin ortak dilini ifade etmek üzere kulanılmış; hatta bazı çevrelerin türlü şekillerdeki gizli dillerine karşılık olarak kullanıldığı gibi, bazı İslâm âlimleri ve müfessirler tarafından derin anlamlar içeren bir sembol olarak da yorumlanmıştır.

Necâtî, şiiri kuş diline benzettiği bir beytinde, bu dili çok iyi bilmesinden hareketle, şiir konusunda zamanının Süleyman'ı olduğunu dile getirmiştir. Âyette de görüldüğü üzere Süleyman peygambere verilen mücizelerden biri de kuşlarla konuşabilmesi, onların dilinden anlamasıdır. Nasıl ki kuş dilini en iyi bilen kişi Hz. Süleyman ise şair de esâsen kuş dili gibi herkesin kolaylıkla anlayamayacağı, remizlerle dolu, özel ve gizli bir dil olan şiiri en iyi bilenin, ondan en iyi anlayanın kendisi olduğunu, bir diğer ifadeyle şiir ülkesinin hükümdârı olduğunu îmâ etmiş, aynı zamanda şiirinin seviye bakımından ünlü İran şairi Selmân-ı Sâvecî'ninki ile aynı ayarda bulunduğunu belirtmiştir:

Bu kuş dilinüñ oldı Süleymânı Necâtî
İletdi sözi Hazret-i Selmâna berâber

5. Şeker (şeker ezmek, şeker tadı, şekerleme), gül-be-şeker

Necâtî, şiir yazmayı "cihan ağzına şeker ezmek" şeklinde ifade etmektedir. Dolayısıyla onun sözleri, şiirleri de şeker gibi tatlıdır ve âdeta okuyanların ağızlarını tatlandırmaktadır. Durum böyle olmakla birlikte, onun bu sözlerinden sadece diğer şairler üzüntü duymakta, bir nevi ağızlarının tadı kaçmaktadır:

Bu cihân ağzına sen bir şeker ezdüñ neykim
Ey Necâtî sözüñe anca suhan-dân ezilür

Şair, beyitte ayrıca tatlanması için çocukların ağızlarına ezilmiş şeker koyma uygulaması ile şerbet vs. için şeker ezilmesine de telmihte bulunmaktadır. Çocukluk günlerimden hatırladığım üzere vaktiyle evlerde kullanılan şekerler, şimdikilerden hayli farklı olup iri parçalar hâlinde bulunur ve adına "kelle şeker" denilir idi. Aynı zamanda son derece sert olan bu şekerler, günlük tüketimler için özel şeker makaslarıyla küçük parçalara bölünür; hatta çocukların kullanımını kolaylaştırmak için bir bez arasında ezilmek sûretiyle toz hâline getirilir, bir nevi toz şeker yapılırdı. Cinas sanatının güzel bir örneğini de gördüğümüz beytin ikinci mısraındaki "ezilmek" kelimesinin ayrıca incinmek, sıkıntıya girmek, yenilmek, yok edilmek, utanmak, sıkılmak hatta alınmak anlamları da bulunmaktadır.

Necâtî, inleyen kalemini ney gibi terbiye ettiğinden beri, nazmının her bendi şeker tadı, lezzeti vermektedir:

Nazmumuñ gör nice her bendi virür ta'm-ı şeker
Perveriş eyleyeli ney gibi kilk-i nâlân

Beyitte dikkat çekilen bir nokta da şiirin şeker gibi tatlı olması, okuyan ve dinleyenlere zevk vermesi için inleyen yani yazarken inler gibi sesler çıkartan kalemin; bir diğer ifadeyle şairlik yeteneğinin ney gibi terbiye edilmesi gerektiğidir. Dolayısıyla şair aynı zamanda kaleminin ve de şairlik yeteneği ile şiirinin ancak belli safhalardan geçtikten sonra olgunlaştığını, âdeta şeker gibi tatlı hâle geldiğini belirtir. Necâtî sevgiliye seslendiği ve dudağını gülen, açılmış gül yaprağına benzettiği bir şiirinde, sözlerinin şeker gibi tatlı olduğunu belirtir ve gazelini bu kez bir çeşit gül tatlısı olan gül-be-şekere benzetir:

Gül-be-şekkerdür Necâtî bu gazel dirseñ nola
Kim şekerdür sözlerüm gül-berg-i handândur lebüñ

6. Hz. Yûsuf

Söz Yûsufını müşg ile tartardı
Necâtî Kıymet kosa sarrâf-ı cihân bu güher üzre

Şair, "Ey Necâtî, cihan sarrâfı senin gühere, söz Yusûf'una benzeyen sözüne paha biçebilseydi, onu misk ile tartardı" demek sûretiyle bir yandan sözlerini güzellik, düzgünlük ve kıymet bakımından Hz. Yûsuf'a ve gühere benzetmiş, bir yandan da Hz. Yûsuf'un Mısır Azîzi Katifar tarafından esir pazarında altınla tartılmak sûretiyle satın alınmasına telmihte bulunmuştur. Kur'ân-ı Kerîm'in Yûsuf sûresinde, Hz. Yûsuf'un kıssasına yer verilmektedir. "Ahsenü'l-kasas" yani kıssaların en güzeli olarak nitelendirilen bu kıssa, her bir bölümüyle edebiyatımız için bitip tükenmez bir ilham kaynağı; gerek şahıs kadrosu, gerek olay ve gerekse mekân unsurları bakımından şiirimizin vazgeçilmez telmih, teşbih ve mecaz malzemelerinden biri olmuştur. Aynı zamanda bu kıssaya telmihte bulunulan beyitte, "söz Yûsufu" ibâresiyle ayrıca, nasıl Hz. Yûsuf kendi zamanına değin gelmiş olan tüm insanların en güzeli idiyse, kendisini görenleri hayranlık ve şaşkınlık içinde bırakmış ise şair de kendi söz ve şiirlerinin gerek âhenk, gerekse anlam bakımından okuyan veya dinleyenleri hayranlık, şaşkınlık içerisinde bırakacak mûcizevî bir güzelliğe ve etkiye sahip bulunduğunu, paha biçilemez bir değerde olduğunu belirtmiştir.

Bunların yanı sıra şiirleri ayrıca evlerde kullanılan ta'âmı/cennet yiyeceği; tüm dünyayı elinde tutan, etkisi altına alan bir cihângîr; göze görünmemekle birlikte insanın aklını başından alacak denli etkileyici olan bir peri, hercâyî (kararsız, uçarı vb.) olmakla birlikte nâdânın (câhillerin, şiirden ve sanattan anlamayanların) asla koynuna girmemiş güzel, ayrıca hoş sesli ve sözleri âhir zaman fitnesi kadar etkileyici olan bir güzel; mürîd; kâinât kâsesini süsleyen nakış; özellikle de katı (usta, eğitimli ve görgülü) kız nakşı; sevgiliye gönül ateşinden gönderilen bir nâme/mektup ve şâhın dil kılıcıyla bütün âlemi etkisi altına alan sesine (ününe, fermânına) benzemektedir.

KAYNAK: Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi 27, İstanbul 2012, 143-218. "NECÂTÎ BEY'İN ŞİİR ANLAYIŞI" makalesinden derlenmiştir. Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

© Bu bültenin telif hakkı yoktur. Para ile satılmaz. Dijital ve basılı olarak çoğaltılabilir ve yayımlanabilir.